

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 21. augustā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 142/2026),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Kriminālprocesa likuma 337. panta trešo daļu (turpmāk – apstrīdētā norma), ciktāl tā neparedz personas tiesības pārsūdzēt tiesā amatā augstāka prokurora lēmumu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam no tās spēkā stāšanās dienas;

1.2. līdz brīdim, kad likumdevējs izdara grozījumus apstrīdētajā normā, noteikt, ka prokurora sniegta atbilde, kurā faktiski atteikts uzsākt kriminālprocesu, uzskatāma par pārsūdzamu lēmumu Kriminālprocesa likuma izpratnē.

2. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 337. panta otrās daļas 3. punktu sūdzību par prokurora rīcību vai lēmumiem nodod izlemšanai amatā augstākam prokuroram.

Apstrīdētā norma noteic: “Šā panta otrās daļas 2. punktā minētā sūdzības izskatītāja – uzraugošā prokurora – lēmums pirmstiesas procesā nav pārsūdzams, izņemot lēmumu saistībā ar kriminālprocesa izbeigšanu. Šā panta otrās daļas 3. punktā minētā sūdzības izskatītāja – amatā augstāka prokurora – lēmums pirmstiesas procesā nav pārsūdzams, izņemot lēmumu saistībā ar kriminālprocesa izbeigšanu. Ja persona ir pārsūdzējusi šā panta otrās daļas 2. vai 3. punktā minēto personu rīcību vai lēmumu saistībā ar kriminālprocesa izbeigšanu un nepiekrīt sūdzības izskatītāja – uzraugošā prokurora vai amatā augstāka prokurora – pieņemtajam lēmumam, tā var pārsūdzēt šo lēmumu attiecīgi amatā augstākam vai nākamajam amatā augstākam prokuroram, kura lēmums pirmstiesas kriminālprocesā nav pārsūdzams.”

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas atbilstība Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. apakšpunktā minētais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Savukārt šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums norādītais lūgums noteikt tiesisko kārtību līdz brīdim, kad likumdevējs ir izpildījis Satversmes tiesas spriedumu, ir saistīts ar šā lēmuma 1.1. apakšpunktā minēto prasījumu un nevar tikt vērtēts atrauti no tā.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*). Ir

jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs vērsies Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūrā (turpmāk – Dienesta izmeklēšanas prokuratūra), lūdzot uzsākt kriminālprocesu pret vairākām amatpersonām. Dienesta izmeklēšanas prokuratūras prokurors [datums] sniedzis Pieteikuma iesniedzējam informatīvu atbildi, ka tā iesniegums daļā par pašvaldības policijas amatpersonas rīcību piekritīgs Valsts policijai, savukārt daļā par Iekšējās drošības biroja priekšnieka rīcību Pieteikuma iesniedzēja norādītā informācija nevar būt par pamatu kriminālprocesa uzsākšanai. Savukārt Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurors, saskaņā ar Prokuratūras likuma 6. panta trešo daļu izskatījis Pieteikuma iesniedzēja sūdzību par Dienesta izmeklēšanas prokuratūras informatīvo atbildi, informējis Pieteikuma iesniedzēju, ka minētā atbilde ir tiesiska. Šī Rīgas tiesas apgabala prokurora atbilde ir galīga un nepārsūdzama.

Pieteikuma iesniedzējs par Dienesta izmeklēšanas prokuratūras prokurora atbildi vērsies ar pieteikumu arī Administratīvajā rajona tiesā, tostarp lūdzot uzlikt par pienākumu prokuroram pieņemt procesuālu lēmumu atbilstoši Kriminālprocesa likuma 373. pantam. Administratīvā rajona tiesa atteikusi pieņemt pieteikumu, norādot, ka lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā. Savukārt Senāts ar rīcības sēdes lēmumu atteicis izskatīt Pieteikuma iesniedzēja blakus sūdzību par minēto Administratīvās rajona tiesas lēmumu.

Pieteikuma iesniedzēja ieskatā pretprettiesisks ir gan prokurora atteikums uzsākt kriminālprocesu, gan forma, kādā šis atteikums izteikts, proti, informatīvas atbildes, nevis Kriminālprocesa likumā noteikta procesuāla lēmuma formā. Apstrīdētā norma nepieļaujot šādu prokurora rīcību pārsūdzēt tiesā, tādējādi šādā gadījumā nav paredzēts efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis. Līdz ar to esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā ietvertās pamattiesības aizstāvēt savas tiesības un intereses taisnīgā tiesā.

Tomēr kriminālprocesa uzsākšanu vai atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, formu, kādā šādi lēmumi tiek pieņemti, kā arī attiecīgo lēmumu pārsūdzēšanas

kārtību regulē nevis apstrīdētā norma, bet gan Kriminālprocesa likuma 372. un 373. pants. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 373. panta septīto daļu prokurora nolēmums, ar kuru noraidīta vai apmierināta sūdzība par lēmumu atteikties uzsākt kriminālprocesu, nav pārsūdzams. Savukārt pārsūdzības nosacījumus par prokuratūras amatpersonu pieņemtajiem lēmumiem par sūdzībām jautājumos, kas ir tikai prokuratūras kompetencē, noteic Prokuratūras likuma 6. panta trešā daļa. Tomēr šīs tiesību normas pieteikumā nav apstrīdētas.

Pieteikumā arī pausts viedoklis, ka prokurors nav rīkojies atbilstoši Kriminālprocesa likuma prasībām, proti, nav pieņēmis procesuālu lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu vai atteikšanos uzsākt kriminālprocesu. Tomēr Satversmes tiesa nevar pārvērtēt, vai prokurors pieteikumā norādītajos tiesiskajos apstākļos rīkojās tiesiski un pareizi piemēroja Kriminālprocesa likuma normas, sniedzot pieteikuma iesniedzējam izskaidrojošu atbildi. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ir būtiski nošķirt jautājumu par tiesību normas satversmību no jautājuma par tās piemērošanu konkrētajā gadījumā. Pat ja tiesību norma konkrētajā gadījumā ir piemērota kļūdaini, tas pats par sevi nav pamats tās satversmības izvērtēšanai Satversmes tiesā (*sk. Satversmes tiesas 2025.gada 24.oktobra sprieduma lietā Nr.2025-08-01 11.punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav gūstams apstiprinājums, ka tieši apstrīdētā norma konkrētajā faktiskajā situācijā radījusi Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu. Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 142/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina